

Особливості функціонування дієслова *bulunmak* у перифрастичних формах (на матеріалах текстів офіційно-ділового стилю)

Г. Ю. Спотар-Аяр

Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Інститут Філології
Corresponding author. E-mail:spotaranne@yahoo.com

Paper received 28.01.17; Accepted for publication 10.02.17.

Анотація. Стаття присвячена дослідженню функціонування дієслова *bulunmak* у складі перифрастичних форм у текстах офіційно-ділового стилю, а також визначенню історичних, граматичних, семантичних чинників, що вплинули на особливості вживання в мові ділових паперів. Крім того, в цій статті розглядаються відтінки значення, які дає допоміжне дієслово надає граматичній конструкції.

Ключові слова: допоміжне дієслово, перифрастична форма, стиль, стилістичне забарвлення.

Актуальність теми. Перифрастична форма дієслова в турецькій мові є малодослідженою темою, зокрема, на сучасному етапі немає досліджень у галузі стилістичних особливостей функціонування перифрастичної форми дієслова. Ці форми мають низку особливостей у своїй граматичній структурі. Слід зазначити, що у якості допоміжного дієслова можуть функціонувати як дієслово *olmak*, так і *bulunmak*. На жаль, до цього часу не має ґрунтовної праці, яка чітко визначає лексико-граматичні та стилістичні особливості функціонування допоміжного дієслова *bulunmak* у складі перифрастичної форми дієслова в турецькій мові.

Метою цього дослідження є визначення особливостей функціонування допоміжного дієслова *bulunmak* у складі перифрастичних форм, аналіз використання цього дієслова в історичному розрізі, виявлення чинників, що сприяли на стилістичні особливості вживання у мові офіційно-ділових паперів.

Наукова новизна роботи. Це дослідження, фактично, є першою спробою в українській тюркології узагальнити деякі твердження, що були раніше визначені авторами-тюркологами, але не були виділені в окреме дослідження, а також дослідити допоміжне дієслово *bulunmak* зі структурного та стилістичного погляду, з урахуванням відтінків значення та специфіки функціонування в різних стилях.

Практичне значення роботи полягає в тому, що результати дослідження можуть бути використаними в подальших наукових розробках стосовно граматики, лексикології та стилістики турецької мови. Крім того, вони можуть застосовуватись під час аналізу та перекладу текстів офіційно-ділового стилю турецькою мовою.

З точки зору граматики, дієслово *bulunmak* функціонує як самостійне, може виконувати роль допоміжного дієслова в складі аналітичних форм (*bileşik fiiller*- складні дієслова або дієслівні сполучення), на що вказується такими тюркологами як К. Демірай, З. Коркмаз, Н. Коч, М. Хенгірмен. Оскільки тема перифрастичних форм в турецькій мовознавчій науці фактично є майже недослідженою, питання визначення різниці вживання двох допоміжних дієслів теж потребує уваги. Слід зазначити, що це дієслово частково було досліджено такими вченими, як С. Аслан, яка вводить термін *dolaylı (periphrastik) işaretleyiciler* [6, с. 13] в сучасне турецьке мовознавство, Ф. Байрактар розглядає особливості функціонування перифрастичної форми на *-miş bulunmak* і М. Калфа досліджує

особливості функціонування дієслів *bulmak* та *bulunmak* в якості допоміжних у структурі складних дієслів. У своїй роботі Г. Булут визначає перифрастичні форми як поєднання дієслова із допоміжним дієсловом *olmak* [6], натомість *bulunmak* як допоміжне дієслово в складі перифрастичної форми взагалі не розглядається.

На жаль, питання різниці функціонування двох допоміжних дієслів так само не набуло чіткого визначення в радянській тюркології. Зокрема, в контексті дослідження структури перифрастичної форми найвагомішою є праця М.С. Михайлова, в якій він лише опосередковано розглядає проблему функціонування двох допоміжних дієслів, диференціюючи їх наступним чином: різниця використання дієслів *olmak* та *bulunmak* в структурі перифрастичної форми пояснюється стилістичними чинниками. Вчений стверджує, що форма *-miş bulunmaktadır* є характерною головним чином для газетної мови [3, с. 41].

Натомість, А.М. Кононов зазначає таке: з структурної точки зору, перифрастичні форми дієслова – один із способів вираження категорії виду в турецькій мові – складаються із двох частин: з основи простих форм дійсного способу та дієслів *olmak/bulunmak*, вибір яких зумовлений стилістичними чинниками [2, с. 212]. Крім того, він звертає увагу на те, що у випадку відмінювання цієї дієслівної форми використовується дієслово *bulunmak*, в той час як в безособових формах функціонує дієслово *olmak*. Вчений визначає поєднання дієслова *bulunmak* та основи минулого суб'єктивного часу (форма на *-miş*) як особливий тип результативного виду. Це сполучення позначає, що результат дії, виражений вихідною основою, сприймається пов'язаною з тим часовим розрізом, що позначена відповідною формою дієслова *bulunmak*.

В українській тюркології на функціонування двох допоміжних дієслів звертає увагу С.В.Сорокін, який визначає перифрастичні форми як засоби уточнення видової характеристики (характеру протікання) дії шляхом поєднання котроїсь з турецьких дієприкметникових форм з допоміжним дієсловом *olmak*, рідше *bulunmak* [4, с. 115]. На жаль, він не виділяє принципів та причин такої особливості функціонування.

Перифрастичні форми функціонують в тюркських мовах протягом тривалого історичного періоду. А. Фон Габаїн в своїй праці *Eski Türkçenin Grameri* зазначає щодо перифрастичних форм наступне: структура деяких складних часів є дуже різноманітною.

Переважно використовуються дієслова *är* в значенні буває/стає та *bol-*, що вживається і в більшості випадків набуває значення бути. Поєднання таким чином основного дієслова з допоміжним відображає 1. давноминулий час або, 2. стан або дію, що відбувається внаслідок певної звички. Крім того допоміжні дієслова 3. беруть участь в утворенні умовного способу та допомагають 4. при утворенні конструкцій, в яких вживаються *bar 'var'* («є»), *yok 'yok'* («немає») та *kârgâk 'gerek'* («потрібно») та таким самим способом 5. допомагають утворювати своєрідний бажальний стан. Невизначеність часу на *-miş* та допоміжне дієслово та двозначність допоміжного дієслова *bol-*, що використовується у значенні «бути», призводить до складного розуміння людиною структури. Це пояснюється тим, що не завжди стає зрозумілим в першому чи другому значенні використане це дієслово [20, с. 89].

Функціонування дієслова *bulunmak* у якості допоміжного дієслова в структурі перифрастичної форми так само спостерігається протягом значного історичного періоду, зокрема, такий приклад можна знайти у *Divan-I Lügat-It Türk* М. Кашгарли:

Bulundi = *yütük bulundi* = *yitik bulundu*. *Başkası da böyledir (bulunur – bulunmak)* [8, с. 143] – бути загубленим, втраченим.

Підтвердженням може бути і визначення дієслова *bulunmak* в історичному та етимологічному словнику А. Тітце: У більшості випадків дієслово *bulun-* є синонімом до дієслова *ol-* та вживається для запобігання повторення дієслова *ol-* або для вираження наявності у випадках неможливості функціонування слів *var* або *yok*. В текстах класичної Османської турецької мови (16, 17 та 18 століття) широко спостерігається вживання дієслів *bulmak* та *bulunmak* в якості як самостійних, так і допоміжних [19, с. 391].

Незважаючи на те, що допоміжне дієслово *bulunmak* в турецькій мові функціонує протягом значного періоду, на жаль, досі немає дослідження, в якому чітко визначено, з якого часу воно вживається саме в структурі перифрастичної форми.

Bu iki noktadan herhangi birine adem-i riayetiniz halinde hakkı âlinizde vukuu me'mûl halin müsebbib ve mes'ûlü yine zât-ı âliniz olmuş bulunanacağımı kemâl-i samimiyyetle iblâğı ve vazife-i vicdaniye addederim (Mustafa Kemal) [16, с. 143]. – Я вважаю обов'язком совісті у чесному та зваженому вигляді довести до відома, що ви будете відповідальні та станете причиною стану, в який потрапите у випадку вашої неповаги до одного із цих двох пунктів. (Мустафа Кемаль).

Крім того, нашу увагу привернуло визначення науковцем однієї із основних стилістичних функцій дієслова *bulunmak* – запобігання повторення: *Devlet daireleri ve diğer idarelerce yapılmakta bulunan veya yapılmasına teşebbüs edilmiş olan inşaat, tesisat ve her türlü işler ve satınalmalar hakkında Kanun* [12]. – Закон про будівництво, комунікації та всі види інших робіт і закупівель, що виконується або проектується з метою подальшого будівництва державними та іншими видами установ.

Оскільки певна частина дієслів в турецькій мові іншомовного походження утворюється шляхом поєднання іменної основи із допоміжними дієсловами

(*olmak, etmek, yapmak, kılmak*), інколи ми зустрічаємо приклади, коли перифрастична форма таких дієслів може утворюватись двома шляхами: *olmuş olmak* та *olmuş bulunmak*. Слід зазначити, що обидві форми функціонують у сучасній турецькій мові:

Örneğin yukardaki örneklerde, toplantı yapma hakkını önceden izne bağlayan veya basının sansür edilmesini öngören bir kanun, söz konusu anayasaların ilgili maddelerinin sözüne aykırı olmuş olacaktır. [14, с. 552] – Наприклад, у прикладах наведених вище, будь-який закон, що передбачає заздалегідь отримання дозволу на проведення зборів або цензуру засобів масової інформації, однозначно є порушенням відповідних статей конституції, в яких про це йдеться мова.

Тому, в деяких випадках дієслово *bulunmak* в складі перифрастичної форми виконує стилістичну функцію. Зокрема Ф. Байрактар зазначає таке: у деяких випадках причиною надання переваги функціонування допоміжного дієслова *bulun-* є уникнення какофонії. Замість вжити конструкцію *olmuş olmak* перевага надалась конструкції *olmuş bulun-* [6, с. 704].

Переважна кількість науковців визначають, що допоміжне дієслово *bulunmak* найчастіше вживається з основними дієсловами утвореними за допомогою *-miş*, *-makta*, рідше *-yor*. Використання ж цього допоміжного дієслова з іншими основами перифрастичних форм майже не спостерігається. Наприклад:

Bakanlığımızca, 2016 yılına ait uygulanacak yeniden değerlendirme oranı, 11/11/2016 tarihli ve 29885 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 474) ile %3,83 (üç virgül seksen üç) olarak tespit ve ilan edilmiş bulunmaktadır. [21] – Нашим Міністерством було встановлено відсоток оцінки, який буде застосовано до 2016 року на рівні 3,83% (три цілих вісімдесят три сотих) та опубліковано в Загальному Протоколі Національного Закону про оподаткування (Серія 474) від 11/11/2016 та під номером 29855 в Офіційній газеті.

Особливу увагу привертає твердження, що вибір між двома допоміжними дієсловами в складі конструкції зумовлений не лише стилістичними, а й граматичними чинниками, одним з яких є стан дієслова. Зокрема Ф. С. Байрактар висловлює наступне: у деяких випадках немає відчутної різниці між формами на *-miş ol-* та *-miş bulun-*, проте з граматичної точки зору є різниця в станах. У той час як форми з *ol-* функціонують в активний стан, форми з *bulun-* виражають пасивний чи зворотний стан [8, с. 704].

М. Калфа пояснює граматичну різницю функціонування допоміжних дієслів таким чином: дієслова *bulmak* та *bulunmak* утворюють з іменником чи іменниковими конструкціями складені дієслова. У випадках, коли іменникова група складається з більш ніж одної лексеми, для утворення конструкції використовується допоміжне дієслово *bulmak*: *öngörüde bulunmak* – прогнозувати, *saygı duruşunda bulunmak* – стояти хвилину мовчання, *göz önünde bulundurmak* – взяти до уваги [15, с. 99].

Т. Демір визначає дієслово *bulunmak* в складі перифрастичної форми як синонім до дієслова *olmak* лише в завершальному виді перифрастичних форм: (завершальний вид дієслова) інколи минулий час

третьої особи однині утворюється шляхом додавання допоміжного дієслова *bulunmak* [11, с. 351].

3. Коркмаз зазначає, що в деяких випадках замість допоміжного дієслова *ol* може бути використаним дієслово *bulun-*. З точки зору функціонування та використання *-miş bulun-*, має ті ж властивості, що й *-miş ol-* в зазначених прикладах. Проте, на відміну від допоміжного дієслова *ol-* означає більш остаточне виконання дії [18, с. 803].

Слід зазначити, що в граматичних структурах, в яких дієслова *olmak* та *bulunmak* поєднуються з іменниками чи прикметниками турецькі граматисти диференціюють та пояснюють неоднакове вживання двох дієслів структурними особливостями граматичної конструкції.

Зазначений граматичний чинник впливає на процес утворення перифрастичних форм, зокрема: найчастіше вживаною перифрастичною формою із допоміжним дієсловом *bulunmak* є форма на *-makta*. Тобто, ми можемо дійти висновку, що функціонування перифрастичної форми на *-makta bulunmak* зумовлено не лише тим чинником, що допоміжне дієслово *bulunmak* саме по собі має широкого вжитку саме в мові офіційно ділових паперів, так само, як і час на *-makta*, а й поєднання цих двох форм є властивим граматичним особливостям турецької мови.

Ф. С. Байрактар стверджує таке: не зважаючи на те, що у нашому розумінні в більшості випадків перевага використанню форми *-miş bulunmak* зумовлена метою висловлення остаточності у офіційному стилі, у деяких випадках спостерігається її функціонування для вираження каяття, розчарування тим, що вже не можна змінити. Вчена звертає увагу на те, що найчастіше в літературній мові такі вирази функціонують в репліках, які часто підкреслені такими виразами як: *maalesef*, – на жаль, *ne çare ki* – прикро, *ne yazık ki gibi* – так шкода, на превеликий жаль [8, с. 707].

Для справедливості такого визначення порівняємо семантичні відтінки перифрастичних форм в художньому стилі та у мові офіційно-ділових паперів:

Söz vermiş bulunduk bir kere. [17, с. 51] – Та вже ж таки дали слово раніше (то доведеться виконати обіцянку).

4483 Sayılı Yasa hükümlerine göre yetkili merci tarafından verilmiş bulunan kısmen soruşturma izni verilmesine ilişkin kararın bir idari işlem olarak nitelendirilmesi suretiyle iptali istemiyle idare mahkemesinde açılmış iptal davası [22]. – Позив на скасування відкритого провадження по справі в адміністративному суді з вимогою скасування до моменту визнання адміністративною процедурою відповідного рішення про надання дозволу на додаткове розслідування, проведене відповідними уповноваженими органами відповідно до закону 4483.

Таким чином, ми можемо дійти висновку, що перифрастичні форми на *-miş bulunmak* мають різне значення в межах різних функціональних стилей сучасної турецької мови.

Щодо значення перифрастичної форми на *-miş bulunmak* у межах офіційно-ділового стилю Т. Бангуоглу стверджує наступне: деякі дієслова початкового виду можуть утворюватись за допомогою дієслова *bulunmak*. Таке їх вживання є вмотивованим

не лише авторським стилем, але вперш за все з метою висловити більш чітке, безапеляційне твердження [7, с. 484].

Мові офіційно-ділових паперів властиве часте використання дієслів у пасивному стані. Це явище само можна пояснити таким чином: оскільки пасивний стан, як правило, не вимагає визначення особи чи організації, до якої звертаються опосередковано. Дієслова у пасивному стані часто вживаються саме в листах з метою підкреслення важливості співбесідника чи навпаки у випадку вираження негативної інформації, оскільки такий прийом дозволяє никнути безпосереднього вираження інформації адресату.

Maalesef, bu son teslim gününe uymamış bulunuyorsunuz. – Нажаль, ви **остаточно порушите** останній термін доставки [5, с. 56]. (у вас виник стан, в результаті якого ви порушили)

У деяких випадках ми спостерігаємо явище, коли і основне і допоміжне дієслово перифрастичної форми функціонує в пасиві: *Bir ticaret unvanı, Türkiye'nin herhangi bir sicil müdürlüğüne daha önce **tescil edilmiş bulunan** diğer bir unvandan ayırt edilemesi için gerekli olan ek yapılmadan tescil edilemez* [21] – Назва суб'єкта господарської діяльності не може бути зареєстрована без внесення необхідних доповнень з метою її вирішення від раніше вже зареєстрованої іншої назви у будь-якого державного реєстратора Туреччини.

Ф. С. Байрактар стверджує таке: в досліджених джерелах нашу увагу привернуло те, що форма *-miş bulunmak* функціонує переважно в офіційній мові та подібних за стилем документах [8, с. 702]. Таким чином, допоміжне дієслово *bulunmak* надає перифрастичній формі безособового вираження, а речення, в якому воно функціонує, позбавляє емоційної експресії. Це пояснює широкий вжиток цієї форми саме в таких видах документів офіційно-ділового стилю як листи, закони, приписи тощо:

*Asgari ölçüde arsa ve arazi metrekare birim değer takdirleri 2013 yılında yapıldığından, bu hükümler uyarınca bina ve arazi vergisi mükellefiyeti 2014 yılından itibaren **başlamış bulunmaktadır*** [13] – Після встановлення вартості квадратного метра земельної ділянки та земельного наділу мінімального розміру в 2013 році, відповідно до цих положень починаючи з 2014 вступило в силу і продовжує діяти зобов'язання сплати податку на нерухомість та земельні ділянки.

На цю особливість функціонування перифрастичних форм звертає увагу і Н. М. Галіакбарова, зазначаючи, що мові офіційно-ділових паперів властиве використання перифрастичних форм в основному від основи минулого часу на *-miş* у поєднанні з дієприкметником на *-dik* та *-(y)an* від допоміжного дієслова *olmak* або з формами дієслова *bulunmak* [1, с. 5].

На різницю між стилістичним вживанням допоміжних дієслів *olmak/bulunmak* звертає увагу і М. Калфа. У офіційних виразах замість допоміжних дієслів *etmek, olmak* та *uyarmak* частіше вживається *bulunmak*: у структурі складних дієслів виражається нове значення та функції дієслів *bulmak* та *bulunmak*, як от у виразах *söylemiş bulunmak* – сказати (бути таким, що вже сказав за певних обставин), *aldanmış bulunmak* – бути/стати обманутим (не з власного бажання), *gitmiş bulunmak* – піти, лишити (бути таким

що давно пішов і є результат) *sevmiş bulunmak* – закохатись, полюбити щось; описують дію виконання якої відбулося не за бажанням або не з власної волі із підкресленням результату [15, с. 99].

Таким чином, досліджуючи особливості функціонування дієслова *bulunmak*, ми дійшли таких висновків: незважаючи на те, що перифрастичні форми дієслів широко вживаються в мові офіційно-ділових паперів протягом тривалого історичного періоду, особливості функціонування допоміжного дієслова *bulunmak* в складі цих форм не було досліджено на достатньому рівні. Крім того, слід зазначити, що допоміжні дієслова *olmak* та *bulunmak* не є абсолютними синонімами в складі перифрастичної форми: зокрема, вони надають перифрастичним формам різного відтінку значення. Більшість вчених-дослідників дійшли висновку, що однією із основних стилістичних функцій

вжитку дієслова *bulunmak* можна назвати запобігання повторення.

Найчастіше дієслово *bulunmak* утворює перифрастичну форму із часом на *-miş*. Таке явище можна пояснити особливим відтінком результативності, якого набуває ця граматична форма.

Основним стилем, якому властиве функціонування допоміжного дієслова *bulunmak* в складі перифрастичних форм, є мова офіційно-ділових паперів, також спостерігається функціонування в науковому та публіцистичному стилі, що пояснюється семантичним значенням «безособовості» або здійснення дії «за обставин чи мимоволі». Із стилістичної точки зору цей прийом є зручним для написання саме листів та інших видів документів офіційно-ділового стилю.

На противагу цьому, форма на *-miş bulunmak* має різні стилістичні відтінки в межах різних функціональних стилів сучасної турецької мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Галиакбарова Н.М. Деловой турецкий язык. Практикум. — Екатеринбург: Изд-во Урал. ун-та, 2014. — 118 с.
2. Кононов А.Н. Грамматика современного турецкого литературного языка. — Ленинград, 1956. — 506 с.
3. Михайлов М.С. Перифрастические формы и категория вида в турецком языке. — Москва, 1954. — 137 с.
4. Сорокін С.В. Турецька й українська мови в системі координат «ВИД – ЧАС – МОДАЛЬНІСТЬ»: Монографія. — Київ, 2009. — 341 с.
5. Altunparmak A. Türkçe-İngilizce ticari yazışma el kitabı.– İstanbul, 2009. — 352 s.
6. Aslan S. Türkiye Türkçesinde ol- yardımcı fiili yapıların Görünüş-Zaman bildirimindeki işlemleri [Elektronный ресурс]. — 2012. — Электрон. аналог друк. вид.: режим доступа: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423873006.pdf/> (дата звернення 05.01.2017 р). — Назва з екрана.
7. Banguoğlu T. Türkçenin Grameri. — Ankara. Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007. — 628 s.
8. Bayraktar F. Mış bulunmak yapısı üzerine.– [Elektronный ресурс]: Turkish Studies – 2009, s. 688-709. Электрон. аналог друк. вид.: режим доступа: [http://www.turkishstudies.net/Makaleler/467286094_2baya ktarfatmasibel1813\(D% C3% BCzeltme\).pdf/](http://www.turkishstudies.net/Makaleler/467286094_2baya ktarfatmasibel1813(D% C3% BCzeltme).pdf/)(дата звернення 03.01.2017 р). — Назва з екрана.
9. Bulut G. Tarihi Türkiye Türkçesinde perifrastik fiil yapıları (olmak Yardımcı Fiiliyle Kurulan Birleşik Çekim Yapıları). Yüksek Lisans Tezi. Ankara, — [Elektronный ресурс]. — 2014. — Электрон. аналог друк. вид.: режим доступа: [acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/27407/tez.pdf](http://www.acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/27407/tez.pdf) (дата звернення 10.01.2017 р). — Назва з екрана. — s. 230.
10. Divanü Lügati-it-Türk Tercümesi. Ceviren: Bisim Atalay. Cilt 2 Türk Tarih Kurumu Basımevi, Ankara – 1985, s. 366.
11. Demir T. Türkçe Dilbilgisi / T. Demir. — Ankara, Kurmay Kitap Yayın Dağıtım, 2013. — s. 740
12. Devlet daireleri ve diğer idarelerce yapılmakta bulunan veya yapılmasına teşebbüs edilmiş olan inşaat, tesisat ve her türlü işler ve satınalmalar hakkında Kanun (Resmî Gazete ile ilâm : e.9.1960 - Sayı; 10596). — [Elektronный ресурс]: Электрон. аналог друк. вид.: режим доступа: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARAR_LAR/kanuntbmmc043/kanunmbkc043/kanunmbkc04300072.pdf/ (дата звернення 10.01.2017 р). — Назва з екрана.
13. Emlak vergisi kanunu genel tebliği (SERİ NO: 70) 2016 – [Elektronный ресурс]: Электрон. аналог друк. вид.: режим доступа: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/12/20161227-12.htm> (дата звернення 06.01.2017 р). — Назва з екрана.
14. Gözler K. Anayasa Hukukun genel Teorisi. Cilt II / K. Gözler. — Bursa, Etkin Basın Yayın Dağıtım. Altunparmak, — 2011, s. 865
15. Kalfa M. Bulmak ve bulunmak fiillerinin anlam ve kullanım özellikleri. — [Elektronный ресурс]: Dergi Park. Электрон. аналог друк. вид.: режим доступа: <http://tubar.dergipark.gov.tr/download/article-file/237012/> (дата звернення 13.01.2017 р). — Назва з екрана.
16. Kemal M.K. Nutuk. 4. Baskı / M.K. Kemal. — İstanbul, Yarı Kredi Kültür Sanat Yayıncılık Ticaret ve Sanayi A.Ş., — 2016. — s. 1200
17. Kiremitçi T. Git kendini çok sevdirmeden / T. Kiremitçi. — İstanbul, Doğan Kitap, — 2003. — s. 178
18. Korkmaz Z. Türkçede Birleşik Fiiller ve Anlam Kaymaları. — [Elektronный ресурс]: Türk Dil Kurumu. Электрон. аналог друк. вид.: режим доступа: <http://www.tdk.gov.tr/TR/dosyagoster.aspx?DIL=1&BELGE ANAH=871&DOSYASIM=T%FCrk%E7ede%20Birle%FEik%20Fiiller%20ve%20Anlam%20Kaymalar%FD.htm/> (дата звернення 09.01.2017 р). — Назва з екрана.
19. Tietze A. Tarihi ve Etimolojik Türkiye Türkçesi Lugati Cilt: 1 A/E / A. Tietze. — İstanbul. Simurg Yayıncılık, — 2002. — s.763
20. Von Gabain. A. Eski Türkçenin grameri / A. Von Gabain. — Ankara, 2000. — 228 s
21. Unvan seçerken dikkat edilmesi gereken hususlar. — [Elektronный ресурс]: Türkiye Ticaret secili gazitesi. Режим доступа: http://www.ticaretsecil.gov.tr/genel/unvan_se%C3%A7erken_dikkat_edilecek_hususlar.doc / (дата звернення 09.01.2017 р). — Назва з екрана.
22. İdare Hukuku — [Elektronный ресурс]: Режим доступа: <http://www.idarehukuku.net/ictihat/4483--Sayili-Yasa-hukumlerine-gore-yetkili-merci-tarafından-verilmiş-bulunan-kismen-sorusturma-izni-verilmesine-iliskin-kararın-bir-idari-islem-olarak-nitelendirilmesi-suretiyle-iptali-istemiyle-idare-mahkemesinde-acılmış-iptal-davasi.html> / (дата звернення 12.01.2017 р). — Назва з екрана.

REFERENCES

1. Galiakbarova N.M. Business Turkish language. Practicum — Ekaterinburg, 2014. — 118 p.
2. Kononov A.N. Grammar of modern Turkish Language — Leningrad, 1956. — 506 p.

3. Mikhaylov M.S. Periphrastic forms and category of an aspect in modern Turkish language – Moskov, 1954. – 137 c.
4. Sorokin S.V. Turkish and Ukrainian language in coordinate system «Aspect – Tense – Modality»: Monography. Kiev, 2009. – 341 c.
5. Altınparmak A. Turkish-English Business letters. – İstanbul, 2009. – 352 p.
6. Aslan S. The function of the couple ol in expressing aspect and tense in Turkish. – 2012. – bilig: <http://www.acarindex.com/dosyalar/makale/acarindex-1423873006.pdf>
7. Banguoğlu T. Grammar of Turkish. – Ankara. Türk Dil Kurumu Yayınları, 2007. – 628 p.
8. Bayraktar F. Reflection of the -miş bulunmak stuctures// Turkish Studies – 2009, p. 688-709.: [http://www.turkishstudies.net/Makaleler/467286094_42bayraktarfatmasibel1813\(D%C3%BCzeltme\).pdf](http://www.turkishstudies.net/Makaleler/467286094_42bayraktarfatmasibel1813(D%C3%BCzeltme).pdf)
9. Bulut G. Functioning of periphrastic forms in Turkish language Ankara. – 2014. – : acikarsiv.ankara.edu.tr/browse/27407/tez.pdf – p. 230.
10. Divanü Lügati-it-Türk Translate. Translator: Bisim Atalay. Ankara – 1985, p. 366.
11. Demir T. Turkish Grammar. – Ankara, 2013. – p. 740
12. Devlet daireleri ve diğer idarelerce yapılmakta bulunan veya yapılmasına teşebbüs edilmiş olan inşaat, tesisat ve her türlü işler ve satınalmalar hakkında Kanun (Resmî Gazete ile ilâm : e.9.1960 - Sayı; 10596). – [Электронный ресурс]: Электрон. аналог друк. вид.: режим доступа: https://www.tbmm.gov.tr/tutanaklar/KANUNLAR_KARAR_LAR/kanuntbmmc043/kanunmbkc043/kanunmbkc04300072.pdf/ (дата звернення 10.01.2017 р). – Назва з екрана.
13. Emlak vergisi kanunu genel tebliği (SERİ NO: 70) 2016 – [Электронный ресурс]: <http://www.resmigazete.gov.tr/eskiler/2016/12/20161227-12.htm>
14. Gözler K. General teori of Constitutional law. II / K. Gözler. – Bursa, Etkin Basın Yayın Dağıtım. Altınparmak, – 2011, s. 865
15. Kalfa M. Semantical and Grammatical Use of The Verbs Bulmak (to Find) and Bulunmak (to be Found) in Turkish. – [Электронный ресурс]: Dergi Park: <http://tubar.dergipark.gov.tr/download/article-file/237012/> , P. 83-104
16. Kemal M.K. Nutuk. 4. Baskı. – İstanbul, – 2016. – p. 1200
17. Kiremitçi T. Git kendini çok sevdirmeden – İstanbul, – 2003. – p. 178
18. Korkmaz Z. Compound verbs in modern Turkish and meanings: Türk Dil Kurumu: <http://www.tdk.gov.tr/TR/dosyagoster.aspx?DIL=1&BELGEANAH=871&DOSYASIM=T%FCrk%E7ede%20Birle%FEik%20Fiiller%20ve%20Anlam%20Kaymalar%FD.htm/>
19. Tietze A. Historical and etymological dictionary of Turkish.Cilt: 1 A/E. – İstanbul. Simurg Yayıncılık, – 2002. – p.763
20. Von Gabain. A. Grammar of old Turkish Langage. – Ankara, 2000. – 228 p
21. Unvan seçerken dikkat edilmesi gereken hususlar. Türkiye Ticaret secili gazitesi.: http://www.ticaret.gov.tr/genel/unvan_se%20C3%A7erken_dikkat_edilecek_hususlar.doc
22. Idare Hukuku – [Электронный ресурс]: Режим доступа: <http://www.idarehukuku.net/ictihat/4483--Sayili-Yasa-hukumlerine-gore-yetkili-merci-tarafından-verilmiş-bulunan-kismen-sorusturma-izni-verilmesine-iliskin-kararın-bir-idari-islem-olarak-nitelendirilmesi-suretiyle-iptali-istemiyle-idare-mahkemesinde-acılmış-iptal-davasi.html>

Functional particularities of bulunmak as an auxiliary verb in periphrastical structures (in official documents of Turkish language).

G. Spotar-Ayar

Abstract. The functioning of the verb ‘to be found’ - *bulunmak* in periphrastical structures has not been studied in most grammar books except from some limited evidences which mention it as paired with this auxiliary verb structure that takes place in “priority verbs” subheading under the “complex verbs” category. As compound verbs (periphrastical structures) can be compound of two auxiliary verbs as *olmak* – to be and *bulunmak* – to be found, we have a necessity to define the difference of functioning of this two verbs according to grammatical and style particularities and also to find out the meaning difference of this auxiliary verbs within one structure. The aim of this research is also to find out the reason of functioning the mentioned auxiliary verb mostly in the language of official documents during all the periods of Turkish language.

Keywords: auxiliary verbs, compound verb, periphrastical form, style, stylistical meanings.

Особенности функционирования глагола *bulunmak* в перифрастических формах (на материалах текстов официально-делового стиля)

Г. Ю. Спотар-Аяр

Аннотация. Статья посвящена исследованию функционирования глагола *bulunmak* в составе перифрастических форм в текстах официально-делового стиля турецкого языка, а также установлению исторических, грамматических, семантических факторов, которые явились причиной неравноценного функционирования этих форм в языке официальной документации. Кроме этого, в исследовании рассматриваются оттенки и дополнительные значения, которые указанный вспомогательный глагол придает грамматической конструкции.

Ключевые слова: вспомогательный глагол, перифрастическая форма, стиль, стилистический оттенок.